

XIV МЕЖДУНАРОДЕН
ФЕСТИВАЛ

МАРТЕНСКИ
МУЗИКАЛНИ

ДНИ

РУСЕ

1974

XIV МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
„МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ“
РУСЕ 1974

Посветен на 30-годишнината от Социалистическата
революция в България

АВТОРСКИ КОНЦЕРТ
НА
Н. а. ЛЮБОМИР ПИПКОВ

по случай 70 години от рождението му

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"- Русе

120000890845

6 април — събота, 19,30 часа
Зал Дом на културата

491127

СОФИЙСКА ДЪРЖАВНА ФИЛХАРМОНИЯ

Диригент — ДИМИТЪР МАНОЛОВ

БЪЛГАРСКА ХОРОВА КАПЕЛА
„СВЕТОСЛАВ ОБРЕТЕНОВ“

Диригент засл. арт. ГЕОРГИ РОБЕВ

САМОДЕЙНА ДЕТСКО-ЮНОШЕСКА
ХОРОВА ШКОЛА „БОДРА СМЯНА“
ПРИ ДВОРЕЦА НА ПИОНЕРИТЕ — СОФИЯ

Диригент — ЛИЛЯНА БОЧЕВА

Солисти: засл. арт. ПАВЕЛ ГЕРДЖИКОВ

ЕВА ВОЛИЦЕР — рецитаторка

ЛЮБОМИР ПИПКОВ — „Оратория на нашето време“ за рецитаторка, бас, смесен хор и симфоничен оркестър

текст — Владимир Башев

Въведение

Първо писмо

Денят

Късните часове

Второ писмо

Н-ски район

Далечни пожари

Трето писмо

Цялата истина

Четвърто писмо

Войници в тракийската гробница

Гонитба

Пето писмо

Балада и песен за окървавените гълъби

Луди птици

Шесто писмо

Спомен за първата целувка

Ода за човешката обич

ЛЮБОМИР ПИПКОВ — „Сватба“

революционна симфония
за смесен хор и оркес-
тър по поемата на
Никола Фурнаджиев

ЛЮБОМИР ПИПКОВ — Революционна сим-
фония по текст на поемата „СВАТБА“ от Н. Фур-
наджиев.

Всяко произведение на Любомир Пипков, класик на нашата съвременна музика, носи отпечатък на една всеобхватна личност. Многостранен талант и вдъхновение, будно гражданско чувство, ярка политическа принадлежност, обществена ангажираност — това са словесните обобщения на неговата цялостна дейност като музикант. Тези качества, неизменни черти на произведенията му, Пипков проявява още в първия период от своето творчество, към което принадлежи „Сватба“.

Тя е непосредствено свързана с интереса на композитора към революционната тема, която става характерна особеност на неговата музика. През 30-те години не само песните „На нивата“, „Конници“, „Любовта на хамалина“, но и крупната творба „Сватба“, са свързани със социално-политическото ориентиране на композитора и с революционните мотиви в нашето поетично творчество. Текстът на едноименната поема от Н. Фурнаджиев, ярък представител на септемврийската поезия, и непосредствените впечатления на Пипков раждат музиката на произведението. Много голямо въздействие върху твореца оказва трагичната смърт

на видния революционер Йордан Лютибродски.
„Струваше ми се, че думите :

„Утре е сватбата, моя земя,

утре и аз ще се жения. . .“

се отнасяха този път до Й. Лютибродски, който бе прекарал в затвора свята последна „предсватбена нощ“ — четем в спомените на композитора.

Значимостта на идеята, устремът на революционния порив обуславят новите изразни средства. Хорът има важна функция в развитието на творбата. Неговата партия се развива полифонично, изпъстрена е с декламационни моменти, сложни метроритмични съчетания. Драматургичното развитие в тази четиричастна вокално-симфонична творба е постигнато пределно — на поемата Пипков придава масово звучене.

СВАТБА

текст: Никола ФУРНАДЖИЕВ

Ах, гърмят на небето големите, тъмните тъпани,
равнините горят и високо, и страшно над тях
като крави в нощта, като крави, от кърви

окъпани,

бурни облаци идат и гънат просторите в прах.

И дълбоко къртят равнините, и пеят класурите —
буйна сватба гърми като буря над нашта земя.

Аз съм тъмен жених, моя майко! Зад мен са
лазурите,

пред мен е пожара, пред мен е мойта съдба.

Аз издигам ръка и ви каня със пъстрата бъклица
мои братя без път, мои братя с ранени гърди!

В неделя е тя, мойта сватба, елате ми с мъката
и със страшния гняв на безкрайните стари земи.

Като крави в нощта, като крави, от кърви окъпани,
над главите ни будят, тежки облаци бавно пълзят.
Ах, гърмете земи, мои тъмни и огнени тъпани,
моя тъмна съдба, моя сватба и весела смърт!

II.

Дълбоко грей мрачният блясък на нощния
кладенец,
дълбоко блесят отразените светли звезди,
дълбоко, дълбоко бий радост в земята запалена,
бий в старите кости на моите буйни деди.

В горите, в нивята лъщят черни, весели камъни,
над друма широко луна избледняла гори,
люлеят дъбравите клонища млади и алени
в незнайния блясък от родни дълбоки зори.

Аз тръгнах по пътя да ходя, да каня за сватбата
и вас, мои роднини, умрели, далечни бащи!
Къде сте, не зная, но вижте земята зарадвана
след черните нощи как в златни одежди цъфти!

И вярвам, и вярвам, че вие ме днес благославяте.
Във ранното утро в сърцето ми младост гори,
И греят полетата, греят и пеят дъбравите
в незнайния блясък от родни, дълбоки зори.

III.

Утре е сватбата, моя земя,
утре и аз ще се жения.
Слънцето скоро ще лисне света
с блясъци тъмночервени.

Пеят червени и бесни петли,
тъмните улици тъннат.

Гледаме — тегнат огромни мъгли,
биволи легнали в пътя.

Мечът ми остър и страшен блести,
дните далечни ме викат,
вятърът черен и весел плющи,
ропот от ямите блика.

Утре е сватбата моя земя,
утре и аз ще се жения.

Слънцето скоро ще лисне света
и блясъци тъмночервени.

IV.

Ще свирнат кавали, ще гръмнат широките тъпани,
дълбоко ще стене земята във страшния ден
и рано в полята ще съмне, и рано упътени
ще дойдат сватбари — акрани и старци — при мен.

Ще шибне червеното слънце земята запалена,
ще хукнат дървета, ще екне широкият път
на сватба, на сватба! — а страшни и мътни,
и алени,
във черни корита реките край мен ще текат.

С песни във ръцете ще дойдат и старите кумове,
ще плиснат потоци от слънце студеният свод
и вятър ще вее, и в прашни и пламнали друмови
ще вика от радост големия черен народ.

Хей, мои сватбари, хей, гайди и свирки, и тъпани
на сватба, на сватба в неделя — на сватба
и смърт!

Небето гори и земята е в кърви окъпана,
и буйни потоци в полетата родни ехтят.

В „ОРАТОРИЯ НА НАШЕТО ВРЕМЕ“

исках да дам израз на една идея, на едно чувство, което вълнува и обединява милиони хора по света срещу войната. В отличния текст на младия поет Владимир Башев намерих това, което ми трябваше. Двете действащи лица — говорителката и бас-баритонът, носят черти на хора от нашата съвременност. Те са трепетни и нежни, сурови и решителни, застрашени и непоколебими през всички перипетии в развоя на действието. Четирите оркестрови интерлюдии — „Денят“, „Далечни пожари“, „Гонитба“ и „Луди птици“ се явяват там, където гласът на човека се губи сред грохота на събитията.

ЛЮБОМИР ПИПКОВ

През драматичните юлски дни на 1958 година, когато се раждаше Иракската република, аз бях войник. Освен това бях и влюбен. Върху тези събития, толкова далечни едно от друго, се роди цикъл, който озаглавих: „Шест стихотворения по поръчка на моята любима“. Искях и шестте да имат своя тема, своя композиция, свой ритъм и само писмата да ги свързват и превръщат в странички от една любов.

Това се случи през януари 1959 година. А през една влажна декемврийска вечер пловдивските слушатели чуха първото изпълнение на ораторията. Писмата между двамата влюбени се проектираха върху широко платно и разтревоженият оркестър действително говореше за нашето време. Това бе наистина една блестяща българска композиция.

ВЛАДИМИР БАШЕВ

ОРАТОРИЯ НА НАШЕТО ВРЕМЕ

Текст — ВЛАДИМИР БАШЕВ
ВЪВЕДЕНИЕ

ПЪРВО ПИСМО

... Помня вечерта, която ни раздели. Стоях до теб, исках да проговоря, но гарата беше пълна с толкова студени блясъци, с толкова сажди и желязо, че всяка нежна дума би изгубила топлотата си и само би увеличила трескавия звън, който гнетеше последните ни минути.

Признай, че и ти не беше на себе си! Дори изглеждаше малко смешен. Особено с тая остригана глава! Мъча се да си я представя с кепе. . . Знам, че по цял ден ви карат да тичате и всяка минута е едно изпитание. Милите! Навярно само в късните часове на деня сте безгрижни и весели. Дано тогава отделяш малко време за мене. . . вместо тиха целувка. . . вместо ласкаво „лека нощ“

ДЕНЯТ

КЪСНИТЕ ЧАСОВЕ

Изнурен и безлюден плац. . .

Неми сгради. . .

кротки циви с тежка власт,
тревожна стомана, заканащелна,
но смълчана. . .

бавно ситнеща дегтерьовка. . .

пет зенитки в зеленина,

неестествена и неловка,

уморителна тишина.

Късните часове на деня

са последното изпитание!

Долу залезът изтъня

в красиво сияние.

то изпълни с печал лазурите,

в полето пространно
разстоянията и контурите
се удължиха странно.
Късните часове на деня. . .
О, ужасни са късните часове!
Лудите ветрове се примиряват,
звънките звукове се притъпяват
и умират последните цветове! . . .
Аз не зная къде си ти,
но дано градските здания
не допускат да те гнети
това страшно сияние. . . .
Този залез е само миг
и мигът си отива,
като блясва на моя щик
и по него застива.
После слиза нощта,
тя е хладна и строга.
Може би до сутринта
ще ни вдигнат в тревога.
Може би до сутринта
ще ни вдигнат в тревога.
Не мисли, че аз се преструвам,
за да бъда нарочно лош.
Просто искам да знаеш,
колко много ми струва
едно ласкаво „лека нощ“!
Лека нощ!

ВТОРО ПИСМО

. . . Да знаеш как се промени целият град!
Хората станаха строги и съсредоточени. Привечер
се тълпят край павилионите, жадни за последните
новини. Разгърнатите вестници закриват лицата
им и аз се лутам между дълги тревожни заглавия.
Зад витрините на книжарницата опънаха карта. И
там е многолюдно. Гледат флагчетата, които по-
казват границите на Ирак, тълкуват, спорят. А аз
търся България и откривам, че тя е близко, страшно
близко.

Във въздуха трепти някакво лошо предчувствие,
а ти мълчиш! Пишеш ми за разни залези, а

криеш най-важното, криеш дори своя адрес и се
обаждаш от някакъв N-ски район.

№ 6 N-СКИ РАЙОН

Ти ме питаш, какво е N-ски район.
Какво е N-ска застава.
Мила моя! Над мен и над теб
стои един воински закон,
който не разрешава.
И недей, не ме питай
защото аз трудно крия от теб, знаеш. . .
Какво е N-ски район,
Какво е N-ска застава?
Вземи глобуса в някой свободен час
и се опитай да разгледаш
и се опитай да разгадаеш
Сушата и водата са едри петна,
реките и пътищата са плетеници,
кръгчетата са градове и села
с два милиарда войници.
Два милиарда, защото дали глобусът ще
е весел плод
или мъртва планета
не е грижа само на моя взвод,
а на всички нас.
Ето виж
От Пекин до Париж,
от Бразилия до Йордания,
от Ирак до Алжир,
преко всички различия и разногласия
всички жадуват мир!
Тази дума вдига силни и слаби,
тя ги прави войници с могъщи ракети,
отмъстителни саби и ли гневни пестници.
Мила моя!
Завърти глобуса и така, в движение
дето сложиш пръста си има N-ски район
от нашето велико оражение.
В него може да влиза
някой римски квартал,
някоя република млада
един пъстър световен фестивал,

или една олимпиада.
В него може да бушува един търсец поет,
един спор върху красотата,
една Надия ес Салти,
една Джамила Бухиред, или пък ти самата
Или може просто да бъде сухо поле,
измъчено от горещината,
над което птица с отмалели криле
тъжни кръстове мята. . .
и аз, заедно с пращия батальон,
спрял до голния хребет,
да дописвам на плика N-ски район
и да мисля за тебе.

ДАЛЕЧНИ ПОЖАРИ

ТРЕТО ПИСМО

... Вчера бяхме на митинг. Огромен, като те-
зи, с които почитаме най-празничните дни на годи-
ната, но не така весел. Хората дойдоха гневни и ре-
шителни. Те бяха написали набързо крупни плака-
ти в защита на поробените народи. Кървавочерве-
ните букви на лозунгите изпълваха лятното небе.
Изпълваха го хиляди ръце. Когато видях тази гора
от справедливи яростни юмруци, за пръв път се по-
чувствувах силна!

И ако все пак ми е малко страшно, то е защото
ти не стоиш до мен, защото не знам къде си, за-
щото докато писмото ми пътува, лошото може да
запоуне. Не, това е непоносимо! Ще ми кажеш ли
най-сетне цялата истина?

ЦЯЛАТА ИСТИНА

Аз нося своите дни, като паласки,
които могат в миг да експлодират
... Вместо небе, задъхано от ласки,
над мен лежи една зелена каска
и в обръч металически събира
оскъден полукръг от небесата,
окопа, бруствера и равнината.

Разбираш ли — от ситните чертежи,
където в хаоса прозрачни линии
спокойно може да се забележи
какви ще бъдат моите машини,
от твоите мили непонятни роли
със монолози шумни и безкрайни,
от нашите безименни тополи,
които знаят всичките ни тайни,
остана тая каска на главата,
която със усилие побира
една нищожна част от равнината,
заклучена в три ориентира.
Аз често съм си мислил за живота,
години търсех смисъла му скрит,
а ето тук, на тая гола кота
той се явява в по-достоеен вид.
И мисълта, че туй, което любим,
прикътано дълбоко в сърцата,
в един миг само може да изгубим,
ме кара да обичам автомата,
у него логиката е желязна —
суров съюз на спусъка с куршума.
Той рядко проговаря безполезна,
ненужна и несправедлива дума.
Това е всичко.
Може строгостта на някои хора и да не
е близка,
но времето такива ни поиска
и ни посочи трудните места
върху един красив и гневен гребен,
различаващ като меч две чужди ери,
и който мисли как да е потребен,
тук трябва своя подвиг да намери.

ЧЕТВЪРТО ПИСМО

... Аз разбирам, че нашето време е сурово. Неговата строгост слага отпечатък дори върху красотата. Щастието се оказва награда за твърдост и мъжество и е нужно да се извоюва и заслужи. Ти може да ми се смееш, че едва сега откривам тези неща, но нали всяка философия трябва да се изстрада, за да стане лична участ.

Ще се изненадаш при тези редове. Но и аз не съм те познавала достатъчно. Чета твоите писма, небрежни войнишки писма, и се удивлявам. Чувам един суров глас, чувствам една корава ръка. И дори се плаша — колко бързо, колко много сте опрубели!

ВОЙНИЦИ В ТРАКИЙСКАТА ГРОБНИЦА

Безмълвният войнишки взвод
потъна в каменния свод.
И под надвисналата стряха,
възбуден от шума, заблеска
старинен мир на древна фреска,
където кротко оживяха
античен вожд на смъртно ложе,
жена в скръб свела рамене,
до нея, плах и разтревожен,
слугата с верните коне,
а в знак на минали успехи
над тях летяха колесници,
блестяха сребърни доспехи.
Войниците стояха тихи
като над пресен гроб, където
един другар след битки лихи
остава да лежи в полето.
Така по тайнствени пътеки
хилядолетното изкуство
докосна всички и у всеки
намери и събуди чувство,
което пращните ресници
отляха в малки светли капки.
Войниците стояха тихи
и мачкаха в ръцете шапки.

ГОНИТБА

ПЕТО ПИСМО

...Нощес сънувах някакъв бял гълъб. Навярно това беше гълъбът на Пикасо, тази кротка бяла птица, която хората от цял свят така дълбоко обичат. Но аз, страхливката, го сънувах окървавен!

Той беше разперил трепетни крилца, а от тях се ронеха почервенели пера, стичаха се димящи капки кръв. Той не беше ранен, той целият беше измъчен, смазан, пребит, кръстосваше одимените небеса, а по земната твърд на дълж и шир се преплитаха кръвави дири...

Знам, че заслужавам да ме наплескаш! Толкова е глупаво! Но това е сън... това дойде, без да искам... Никому няма да кажа, но как да го премълча пред теб...

БАЛАДА И ПЕСЕН ЗА ОКЪРВАВЕНИТЕ ГЪЛЪБИ

Избухна взрив... поникна страшна гъба...
отровна гъба гръмко се разтвори,
отрови всички дъждове и ветри
запали необятните простори,
изпепели градини и пшеници,
селения погуби във прахта
и само милиони луди птици
се пръснаха на плачещи ята.
Окървавените гълъби бяха
обезобразени детски телца,
окървавените гълъби бяха
изтерзани човешки лица,
окървавените гълъби бяха
окървавени сърца,
окървавени участи и младости,
окървавени помисли и радости...
Това е най-жестоката балада,
която би отекувала така,
че човечеството в миг ще я изстрада,
без да успее даже да заплаче.
Но туй е сън, навян от стари битки
и той ще си отиде с нощта.
Изтрий очи, сплети разкошни къдри,
излез навън и слушай песента:
„Ако някой опръска с кръв белите гълъби,
тъжен глас земята ще отрони,
ще се свият детските сърца,
ще заплачат малките деца —
плач на милиони!

Ако някой опръска с кръв белите гълъби,
гневен глас земята ще отрони,
ще се вдигнат майки и жени,
безпощаден зов ще прозвъни —
зов на милиони!

Ако някой опръска с кръв белите гълъби,
страшен глас земята ще отрони,
и светът от север и от юг
ще стовари своя строг юмрук —
мъст на милиони!"

ЛЮДИ ПТИЦИ

ШЕСТО ПИСМО

... Ще си отидат. Маневрите са към своя край. Утре отново ще бъдем заедно. И за да бъде споткойна в часа на нашата среща, всеки следобед отивам на гарата и се разхождам по перона, докато пристигнат и последните вечерни влакове. Скитам всред шумната радост на пътници и посрещачи, вслушвам се в техните ласкави думи и очите ми се насълзяват. Хората се обичат!

А ние? Снощи прочетох всичките ти писма. Писмо по писмо, ред по ред. Какво ли няма в тях, какво ли? ... Само за мен не си отделил нито дума. Сякаш не ме обичаш, сякаш аз не съществувам. Но това е ужасно!

Добре, че не показвам твоите писма на приятелките си. Ще ми се смеят, ще кажат че си ме забравил...

СПОМЕН ЗА ПЪРВАТА ЦЕЛУВКА

О, аз си спомням...
ти бе опряла гръб о нямата тополка,
забита във вечерното небе
като антена на копнеж и болка,
и за това над плахия ѝ връх,
където ветровете веят лудо
природата бе пританля дъх
в очакване на свойто първо чудо.
Тогаз посегнах...

нощта прекрасна музика роди,
небето в очите ти потъна
и аз докоснах с устни две звезди.

ОДА ЗА ЧОВЕШКАТА ОБИЧ

О, време за обич! През толкоз тревоги
сърцето човешко става сърце
и в тихи минути, и в мигове строги
простира с надежда две тръпни ръце.
Ръката намира ръка на другари
и всички ръце се преплитат във сплав,
която трепери от обич и пари
със живия пламък на яростен гняв.
О, време на обич! През толкоз тревоги
сърцето човешко остава сърце!
Такава любов не е весела ласка,
а страстен копнеж, разтревожил света,
да снесе от чело войнишката каска
и в нея да сее щастливи цветя.
Земята се буди за песен и полет,
земята бушува, земята цъфти
и с трясък наставя великата пролет,
в която се сбъдват заветни мечти!

